

A menekültek téli otthona.

(Látogatás a Népházban. — Elveszett erdélyi gyermekek. — Bölcsőde és foglalkoztató.)

— Saját tudósítónktól. —

Napok óta a különböző jótékonyági szervezetek kiküldöttei járják sorra a menhelyeket, népkonyhákat, napközi otthonokat, az erdélyi menekültek ideiglenes tömegszállításait, hogy jó előre biztosítsák az idei tél élelmiszerszükségleteit. Soha annyi asszony és gyermek nem szorult a jótékonyági intézmények támogatására, mint az idén, a mikor a drágaság a szegényebb néposztályt a népkonyhákban való élelmezésre szorítja, a hol alig drágább árban még a békeidőbeli rendes husadagot is kapják s átlag 40—90 fillérért izletes, jó ellátásban részesülnek. Ma délben a vág-utczai V. kerületi Népház foglalkoztatóit és éttermeit tekintette meg egy vegyes bizottság, a melynek vezetője *Folkusházy* Lajos tanácsnok, a közéleti ügyosztály vezetője volt. Ez a bizottság, a melyben résztvett *Demjén* Géza tanácsnok, *Hanvay* Sándor előljáró és az V. kerületi általános közjótékonyági egyesület elnöksége, a Népház konyhájának télire való ellátását biztosította, hogy naponta kétezernél többen étkezhessenek. Egy teljes ebéd itt 92 fillér s ezért a pénzért levest, húst, főzeléket és tésztát kapni, de lehet olcsóbban is étkezni, kis és nagy adag, dupla főzelék, hus nélküli főzelék, vagy leves és tészta kerül felszolgáltatásra, ki mit rendel, azt kapja a népkonyhai jellegtől teljesen elütő Népházi éttermekben.

A Lipótváros kültelkének népe itt étkezik. Rengeteg fiatal munkás és napszámos, a kiknek családja távolabb lakik s így külön kell ebédelniök s ide járnak a hadbavonult emberek szegénysorban maradt asszonyai és gyermekei, a kik a piaci árakon nem képesek otthon rendes konyhát vezetni. Ezeknek az emberbaráti intézmény csakugyan megváltás és napi keresetükből meg a hadisegélyből, ha szűkösen is, de mégis eltartathják családjaikat. A Népház vendégei ma legnagyobb-részt erdélyi menekültekből kerülnek ki, jóra való, dolgos emberekből, a kik a foglalkoztatókban hadimunkával, fehérneművarrással, köpeny és egyenruhakészítéssel foglalkoznak és naponta átlagosan 5—7 koronát keresnek. Van olyan család, — az apa és a két fiu hadbavonult — a melynek három tagja dolgozik itt, ezek csaknem husz koronát keresnek egy nap, a miből tisztos összeget későbbi időkre is eltehetnek.

A földszinten tágas és szellős négy teremben vannak a »Nagel-menekültek«. Így nevezik azokat az erdélyi menekülteket, a kik a román hadüzenet óta, mindaddig, míg elhagyott tüzhelyeikhez vissza nem térhetnek, *Nagel* Marcell nagykereskedő költségén kapnak teljes ellátást és lakást a Népházban. Negyven asszony és gyermek lakik ezen az osztályon augusztus 31-ike óta. Ideiglenes elhelyezésükkel nagyon meg vannak elégedve, de legtöbbje tíz hét óta családtagjai után ir, a kik a menekülés zürzavaros forgatagában elvesztek és nem adtak hírt magukról. A negyven asszony mind Brassómegyéből való. Egyelőre még nem mehetnek vissza, mert az országos szervezett visszatelepítés előbb a külső hadműveleti területeket népesíti be, de a kétségbeesés sok asszonyt már egész beteggé tett.

Girodani Jánosné Bukarestből, a hol a férje kórkocsis volt, jött Hosszufalura látogatóba. Itt érte utol a hadüzenet, férje román hadifogságba

esett, három gyermeke közül pedig *kettő elveszett*. A nyolcz éves *Pista* és a hat éves *Rózsika* tűnt el, a mikor gyalogszerrel meg kocsin menekültek s azóta a szegény asszony gyermekeiről nem kapott hírt.

Vajda Sándornénak Sibiria-ban hadifogságban van a férje, *két gyermeke szintén elveszett*. Az egyik a tizenhárom éves *Anna*, a másik *Margit*, tiz éves. *Orsi* Istvánnénak Pürkeresztiről a felnőtt leánya tűnt el. *Kajcsa* Istvánnénak hívják és három gyermekével fu.ott B. assóból, a mikor betörték a románok. Az eltűntekről a menekülteket nyilvántartó hivatal sem tud semmit s ezért a Népház gondnoksága. Az *Ujság* útján kéri a közönséget, a ki tud hírt róluk, kü'djön értesítést a Vág-utca 12. szám alá, a Nagel-menekült-otthon címére.

A menekült asszonyok sorsuk bizonytalansága miatt már nem panaszkodnak. Valamennyi szabósággal foglalkozik, katonaköpenyt és nadrágot varr és általában 2.50—3 koronát keres meg raponta. Azonkívül hadisegélyben és a társadalmi gyűjtés napi két koronás támogatásában is részesülnek. Az ellátásuk teljesen polgári. A husta'an és zsirta'an napokat pontosan betartják, egyébként minden nap levest, hust, főzeléket és tésztát, vacsorára is hust meg főzeléket kapnak. Van a menekültek közt egy Csikszeredáról elmenekült czipésmester is, a ki feleségével és hűt gyermekével került az otthonba. Itt czipésműhelyt rendeztek be *Biro* Ferencznek s ma már olyan jól megy a dolga, hogy tavasz előtt nem is tér vissza Erdélybe, sőt mivel földig égett Csikszeredán a háza, a Visegrádi-utca

59. szám alatt bérelt ki lakást és itt marad legalább is a háboru végéig.

A félemeleten negyvenkét baba fekszik fehérre mázolt ágyacskákban. A népházi Bölcsöde ez, a hová szegény munkásasszonyok viszik el csecsemőiket. Reggel hat órákor hozzák be, itt megszop a'ják és este hét óráig a felügyelőné vigyáz rájuk. A csecsemőknek S ékely-tejet ad naponta négyszer, a pólyából kikerült apróságok pedig az orvos által meghatározott reggelit, ebédet és vacsorát kapják és mindezért naponta csak husz fillért kell fizetni. Valósággal áldás a környékre a Bölcsöde, a mely avatott gondozást biztosít a kis gyermekeknek, mialatt atyjuk a harcztéren, anyjuk pedig munkával keresi kenyerét.

Dél van. A foglalkoztatóból a kiterjedt lipótvárosi kültelek asszonynepe özönlik délebedre otthonába, az éttermek pedig megteinek száz meg száz munkással, fejkendő asszonynyal, serdültebb ifjuval. Lób István intéző tálaltatja a Nagel-menekültek ebédjét: burgonyalevest, marhahúst kelkáposztával és piskó'atésztát, a Váci-ut felől pedig jönnek jószívü hölgyek és hoznak a menekülteknek meleg ruhát, fehérneműt, kendőt, viselt czipőt, könyvet, ujságot, a gyerekeknek meg játékot, czukrot, gyümölcsöt. Szegény munkásasszonyok hozzák el meleg téli kendőiket, vigasztalják a menekült asszonyokat, a kik megmentették puszta életüket, de elvesztették a román betörés éjszakáján serdülőkorban lévő gyermekeiket. A ki tud róluk, sok asszony bánatán segít, ha hírt ad a Nagel-menekülteknek.